

PAMÁTKY UNESCO

Praha

Český Krumlov

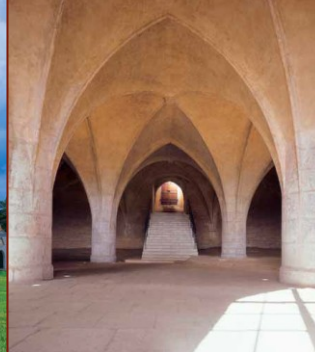
Telč

Žďár nad Sázavou

Kutná Hora

Lednice-Valtice

Holašovice

Kroměříž

Litomyšl

Olomouc

Brno

Třebíč

PAMÁTKY UNESCO

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu

- 16. listopadu 1972 – Generální konference UNESCO přijala Úmluvu o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví → Seznam světového dědictví
- Místo výjimečného kulturního nebo přírodního významu pro společné dědictví lidstva (památky, budovy i celá města, hory, jezera, lesy, pouště)
- Cíl – ochrana kulturního a přírodního dědictví pro budoucnost
- 1990 – přistoupilo k úmluvě Československo
- 2019 – 1,121 položek: 869 kulturního, 213 přírodního, 39 smíšeného charakteru ve 167 státech
- Itálie – 56 záznamů, Čína – 56, Španělsko – 48, Německo – 46, Francie – 45, Indie – 38, Mexiko – 35, Spojené království – 32
- Česká republika – 14 památek + 6 v kategorii nehmotné

PRAHA

Historické centrum – 1992

PRŮHONICE

Zámecký park – 2010

PRŮHONICE

- Přírodně-krajinářský park, údolí potoka Botiče
- 1885, hrabě Arnošt Emanuel Silva-Tarouca
- Významná sbírka rostlin – estetická i vědecká hodnota
- Rybníky, jezy; louky, lesy, dřeviny, rhododendrony, azalky, alpinium; původní i nová flora; anglický park

TELČ

Historické centrum – 1992

TELČ

- Královská vodní pevnost (14. století)
- Hradby & systém rybníků → Moravské Benátky
- Renesanční zámek & vnitřní město

TELČ

ČESKÝ KRUMLOV

- Středověké centrum města v meandru řeky Vltavy (dochováno nedotčené)
- Významné řemeslné & obchodní středisko
- Zámecký komplex (13. století)

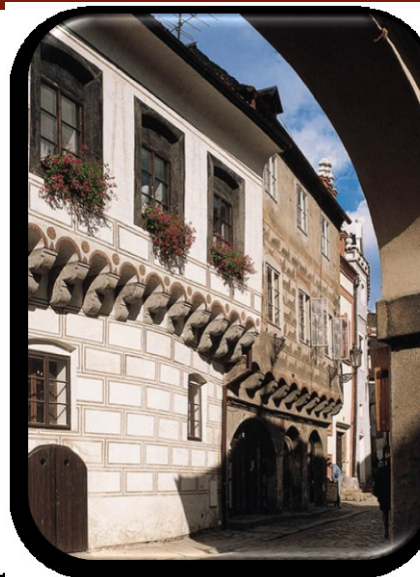
Historické centrum – 1992

ČESKÝ KRUMLOV

Dvě hlavní historické části

- Latrán – čtvrť pod zámekem
  - Měšťanské domy od gotiky dále
  - Fasády, vnitřní uspořádání & výzdoba, zejména vyřezávané dřevěné stropy
  - Renesanční zbrojnice

ČESKÝ KRUMLOV

- Vlastní město
  - Pravidelný systém ulic vycházejících z hlavního náměstí & kruhová silnice kolem hradeb
  - Kostel sv. Víta – gotický (15. století)
  - Renesanční jezuitská kolej & barokní seminář
  - Zbytky opevnění, zvl. Budějovická brána (renesanční)

ČESKÝ KRUMLOV

- Hrádek – nejstarší část hradu, kulatá věž, gotika (13. st.)
- Přestavován, rozšiřován – mnoho částí, renesanční & barokní prvky
- Sídlo Rožmberků přes 300 let (1240-1601/1602)
- Sídlo Schwarzenbergů (1719-1947)
- Plášťový most přes skalní proláklinu
- Barokní divadlo (1766)

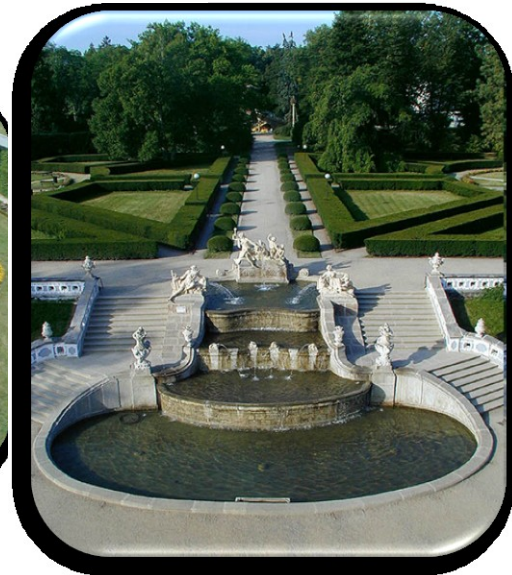
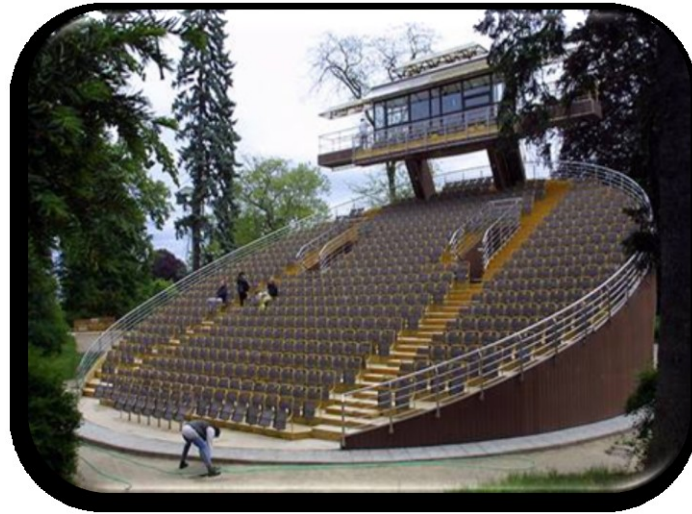
ČESKÝ KRUMLOV

ČESKÝ KRUMLOV

- ❑ Zámecký park
- ❑ Divadlo s otáčivým hledištěm
- ❑ Letohrádek Bellarie (rokoko)
- ❑ Jízdárna

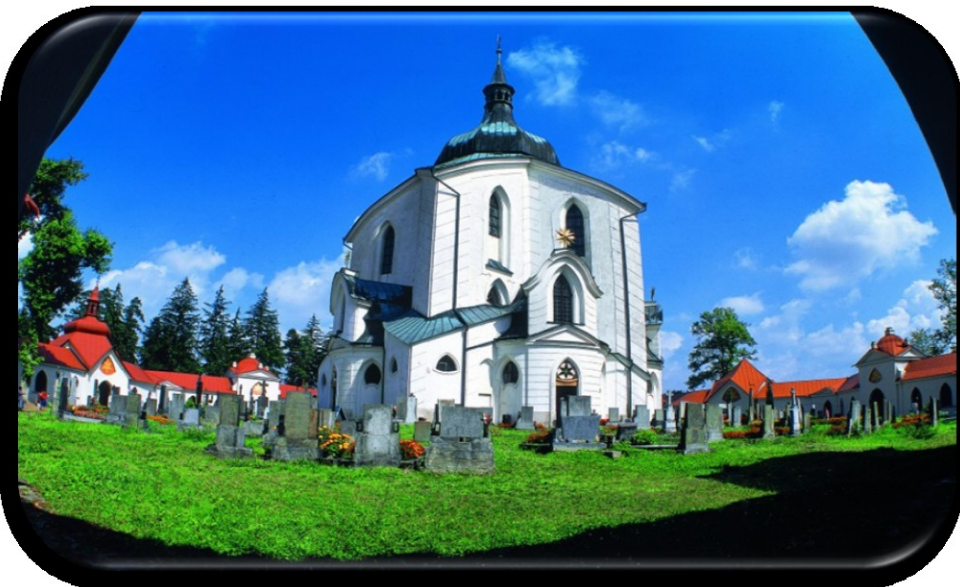

ŽĎÁR NAD SÁZAVOU

- Jan Blažej Santini (18. st.)
- Pět hvězd nad tělem Nepomuka
- Legenda o mučedníkovi
- Barokní gotika
- Původní oltáře – Santini
Jan Nepomucký (hlavní) & Evangelisté
Pět kaplí, pět bran

Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého – 1994

ŽDÁR NAD SÁZAVOU

KUTNÁ HORA

- Stříbrné doly (10. st.)
- Královské město (14. st.)
- Středověké centrum
- Vlašský dvůr – mincovna – Pražský gros (1300)
- Kamenný dům & patricijské domy

Kamenný dům

Vlašský dvůr

Historické centrum & Katedrála v Sedlci – 1995

KUTNÁ HORA

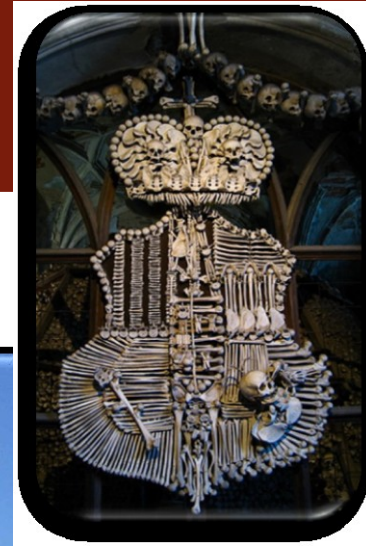
- Chrám sv. Barbory – gotika (Parlér)
- Kostel sv. Jakuba (14.

KUTNÁ HORA

- Katedrála Nanebevzetí Panny Marie – baroko (Jan Blažej Santini)
- Kostel Všech svatých – Kostnice (mor & války 40 – 70,000)

LEDNICE – VALTICE

- Největší uměle vytvořený krajinný celek Evropy (18.-19. st., 280 km²)
- Knížecí rod Lichtenštejnů (17. – 20. st.)
- Karel I – Valtice (hlavní rezidence), Lednice (letní)
- Aleje, pěšiny & parky (Anglické)
- Řeky, kanály & rybníky; pavilony
- Původní & exotické dřeviny/stromy

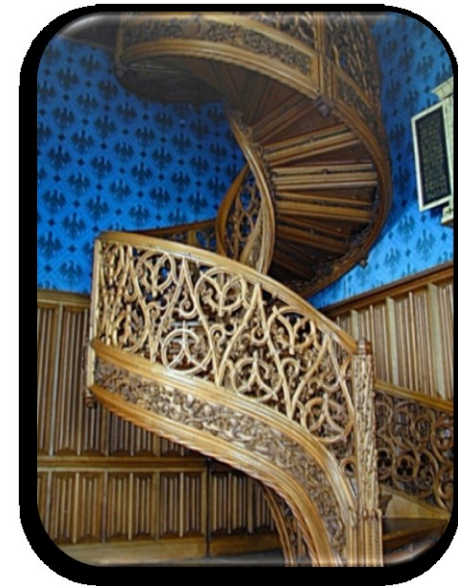
- Mlýnský, Prostřední & Hlohovecký rybník
- Pohansko – lovecký zámek (empír), archeologická expozice, významné velkomoravské hradiště (dodnes viditelný mohutný val (2 km), velmožský dvorec, kostel, rotunda, několik domů & pohřebiště)

LEDNICE – VALTICE

- Lednice – baroko & tudorovská gotika/neogotika

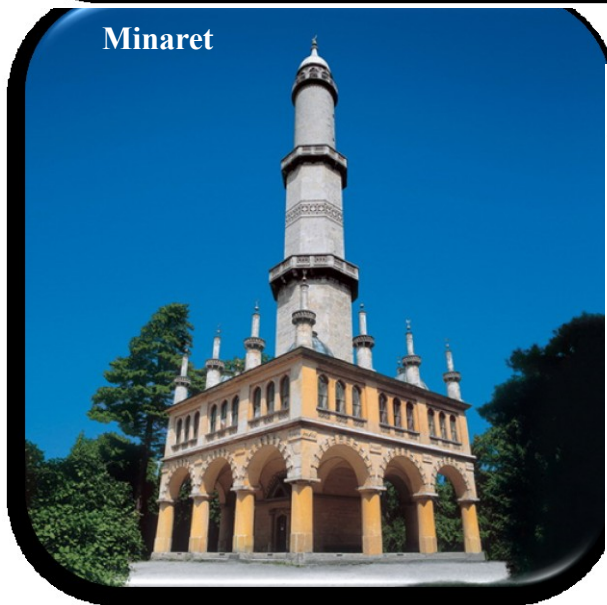
LEDNICE – VALTICE

Janův hrad

Dianin chrám

Minaret

Letohrádek Tři Grácie

LEDNICE – VALTICE

Lovecký zámek

Hraniční zámek

Rybniční zámek

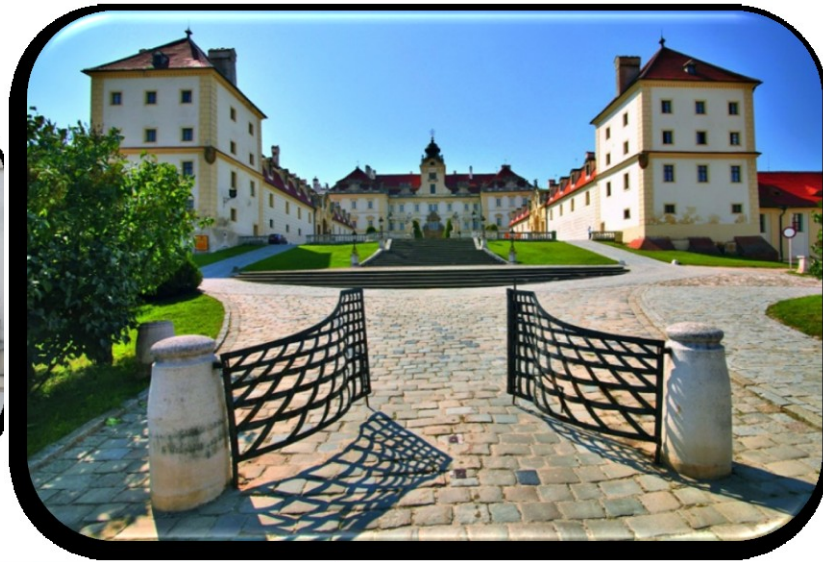
Apollonův chrám

LEDNICE – VALTICE

- Valtice – renesance → baroko, vinný sklep
- Rybník Nesyt

LEDNICE – VALTICE

HOLAŠOVICE

- Tradiční venkovské osídlení
- Středověký „územní plán“
- 23 usedlostí na návsi; 120 budov – chlévy, stodoly, maštale, sýpky, výměnky, studny
- Živé, nezakonzervované sídlo
- Selský dvůr – 1530
- Kaple sv. Jana Nepomuckého
- Jihočeské selské baroko

Vesnická památková rezervace – 1998

HOLAŠOVICE

KROMĚŘÍŽ

- Raně středověká trhová osada (1110)
- 15. st. – Thurzo – gotický hrad → zámek; zničen 1643
- Karel II. z Lichtenštejna – obnova (1664)
- Knížecí rezidence & zahrady; baroko

Zámek & zahrady – 1998

KROMĚŘÍŽ

- Arcibiskupský palác, baroko
- Obrazová galerie
- Knihovna

KROMĚŘÍŽ

- Podzámecká & Květná zahrada
- Kolonáda, bludiště
- Vinné skleny

LITOMYŠL

- Renesanční arkádový zámek (16. st.)
- Sgrafitová výzdoba fasád
- Klasicistní divadlo (1796)
Celodřevěné, původní malované dekorace
hlediště, kulisy & funkční mašinerie
- Řada hospodářských budov

Zámek – 2000

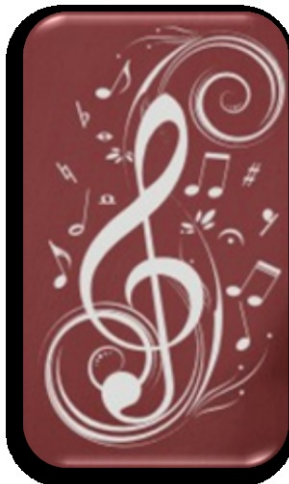

LITOMYŠL

- Na obchodní cestě spojující Moravu & Čechy
- Bedřich Smetana – rodné město

OLMOUC

- Sloup Nejsvětější Trojice (1716-1754)
- 35 m (nejvyšší ve střední Evropě)
- Okázalá oslava katolické církve, morový sloup
- Václav Render, Ondřej Zahner

Sloup Nejsvětější Trojice – 2000

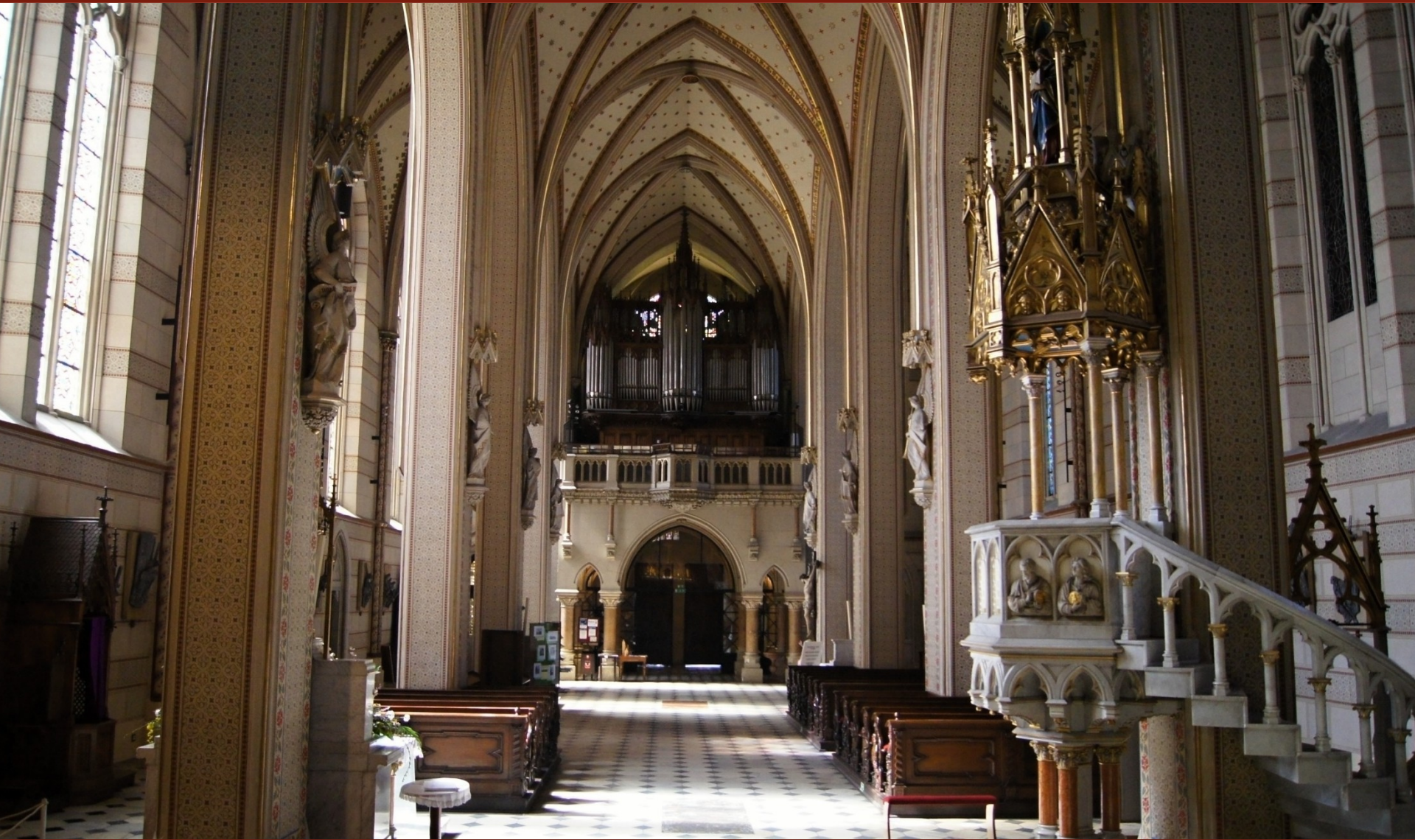
OLMOUC

- Druhá nejstarší & největší městská rezervace
- Katedrála sv. Václava (1306)
- Kašny

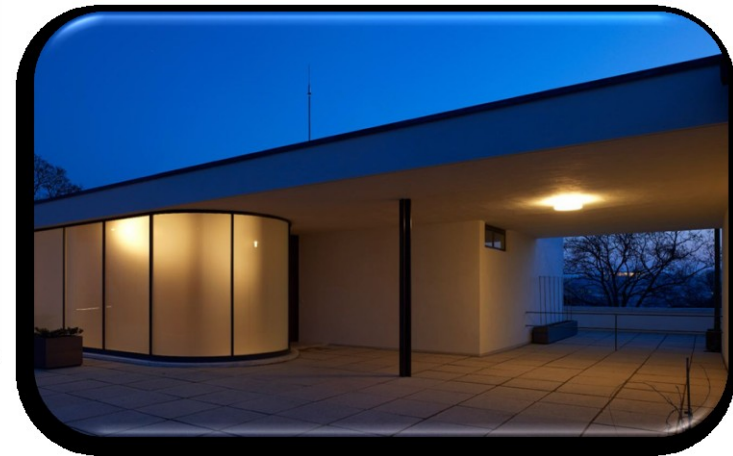
OLOMOUC

BRNO

- První stavba moderní architektury (4. na světě)
- Funkcionalismus
- Ludwig Mies van der Rohe, 1929-1930
- Navrhl dům i nábytek
- Fritz a Greta Tugendhatovi, Židé, 1938
- 3 úrovně – hlavní & horní podlaží + suterén
- Zahrada

BRNO

- Bez dekorativních prvků & obrazů, volný prostor
- Onyxová stěna, vzácná tropická dřeva
- Elektromotory posunující/otvírající okna
- Ústřední topení, „klimatizace“

TŘEBÍČ

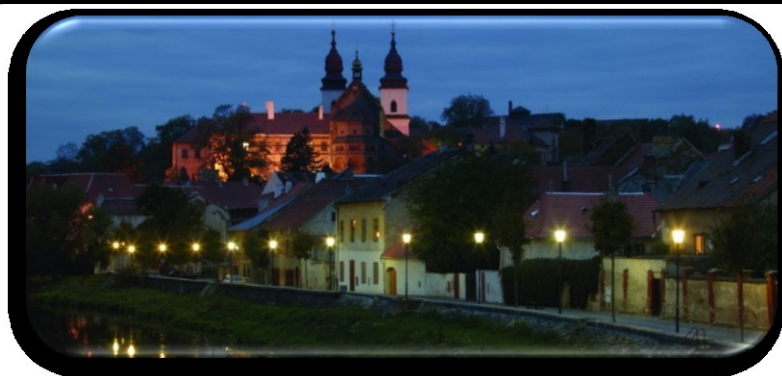
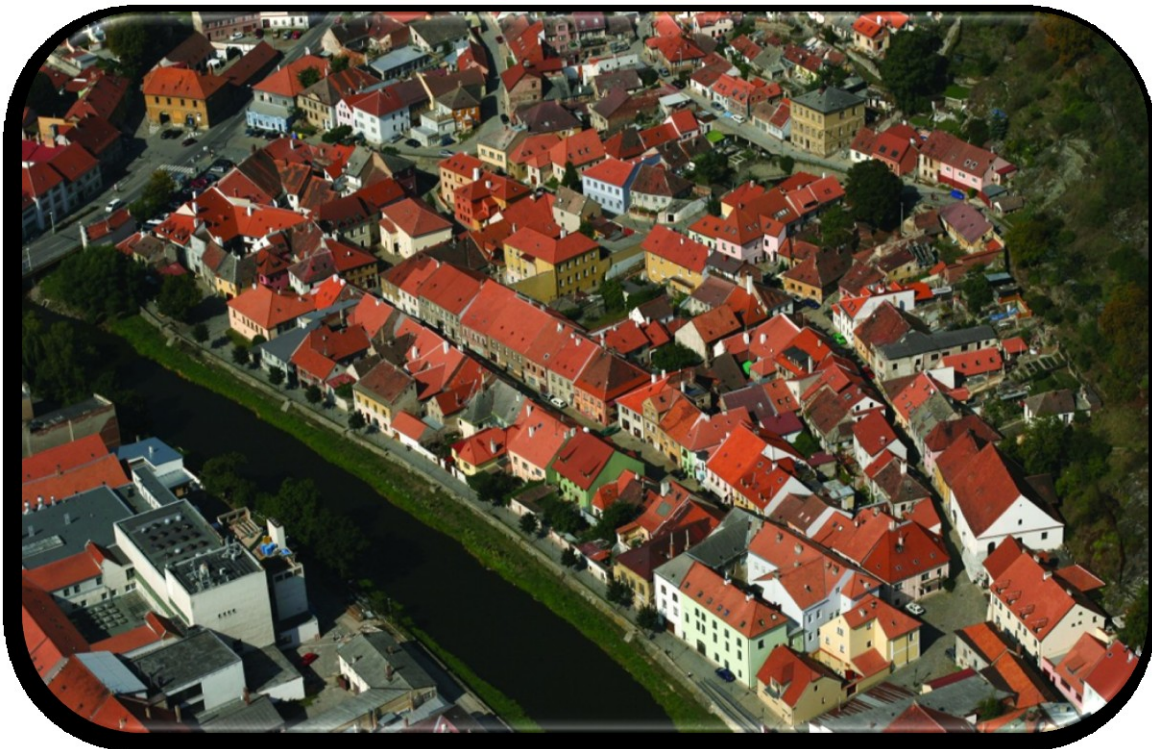
- Soužití židovské & křesťanské kultury od středověku do 20. století
- Židovská čtvrť – doklad kulturních tradic židovské diaspory (radnice, škola, synagoga)
- 20. léta 19. st. – splynula s Třebíčí

Židovská čtvrť, židovský hřbitov & bazilika sv. Prokopa – 2003³

TŘEBÍČ

TŘEBÍČ

- Přední synagoga (1639) – dnes Církev Husitsk
- Zadní synagoga (1669) – museum
- Hřbitov – 3.000 náhrobků, neistarší 1625

TŘEBÍČ

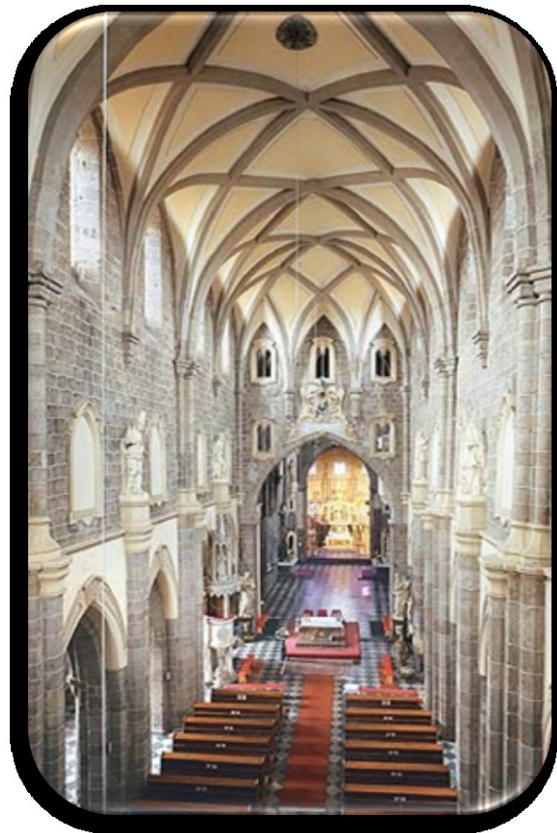

TŘEBÍČ

- Bazilika sv. Prokopa (1240-1280, součást benediktinského kláštera (1101))
- Románské, gotické & barokní prvky

TŘEBÍČ

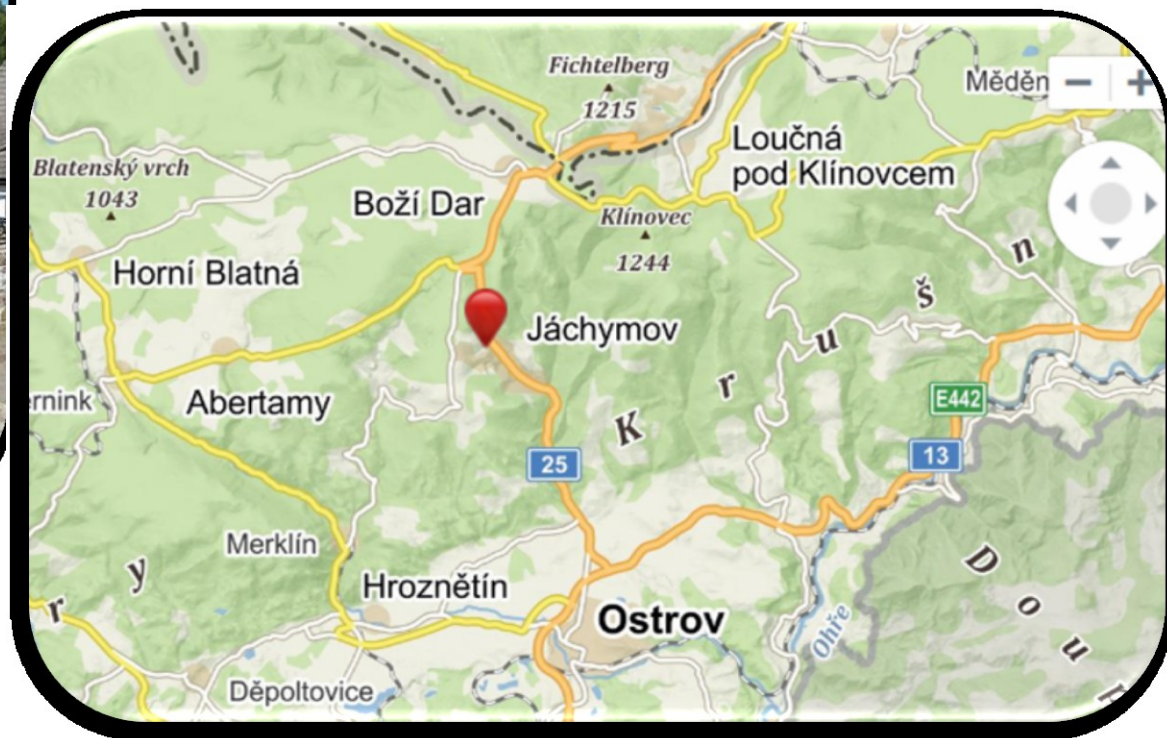
- ❑ Benediktinský klášter – 1101 (nedochoval se, neví se kde přesně stál)
- ❑ Nově vystavěn – 13. st. (sklepy & přízemí)
- ❑ 15. st. → pevnost (hradby, bašty, věže)
- ❑ 16. st. → renesanční zámek

ERZGEBIRGE /KRUŠNOHOŘÍ

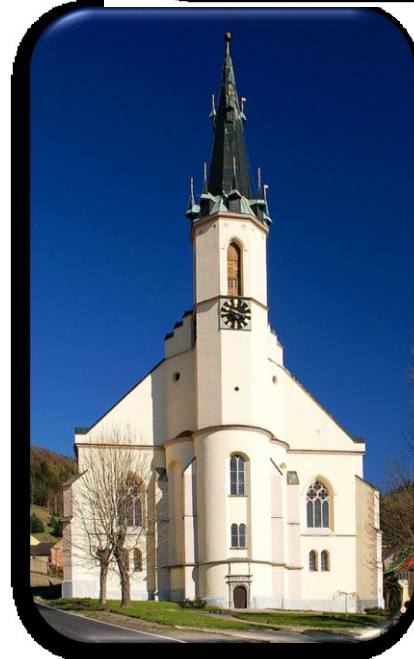
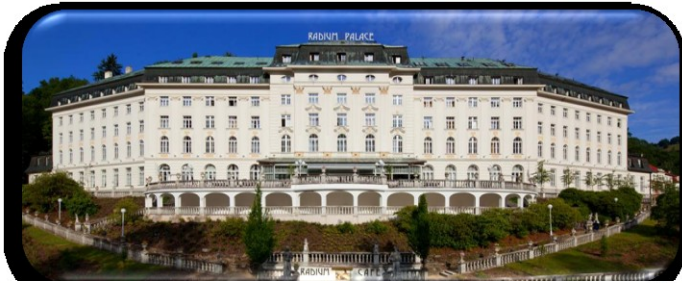
- Společně Česko (5) a Německo/Sasko (22)
- Jáchymov, Abertamy – Boží Dar – Horní Blatná, Krupka, Mědník, Rudá věž smrti
- Železné & stříbrné rudy (12. st.) → unikátní montánní památky (nadzemí i podzemí)

ERZGEBIRGE /KRUŠNOHOŘÍ

- Historický střed města (1516)
- Okolí – doklady těžby v důlním revíru
- Stříbrné rudy; 1840 – uranové rudy
(1898: Sklodovská-Curie – radium, polonium)
- 1906 – 1. radonové lázně na světě

ERZGEBIRGE /KRUŠNOHOŘÍ

Horní Blatná – důl Vlčí jáma

Boží Dar (sejpy/odvaly po rýžování cínovce)

Důl Mauritius (Arbetramy)

Abertamy (odvaly uranového dolu)

ERZGEBIRGE /KRUŠNOHOŘÍ

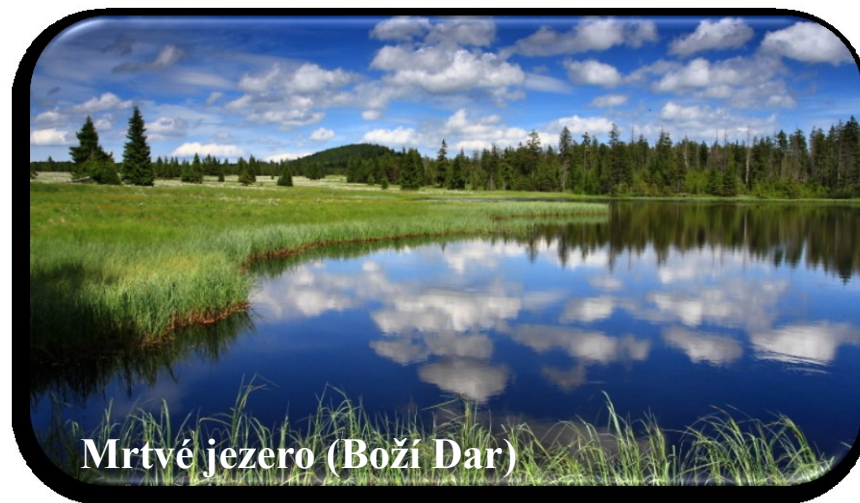

ERZGEBIRGE /KRUŠNOHOŘÍ

Krupka

Mrtvé jezero (Boží Dar)

Královská mincovna

Blatenský vodní příkop

KLADRUBY NAD LABEM

- Areál hřebčína & okolní krajina; nejstarší hřebčín na světě (1579)
- Starokladrubský kůň (bělouš; kmenové stádo – NKP)

KLADRUBY NAD LABEM

NÁRODNÍ HŘEBČÍN – 2019

KLADRUBY NAD LABEM

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

- Společně s Belgií, Francií, Itálií, Německem, Rakouskem a Velkou Británií
- 11 měst v 7 zemích, která se vyvíjela kolem přírodních pramenů minerálních vod
- Doklad mezinárodní evropské lázeňské kultury (počátek 18. století – třicátá léta 20. století)
- Pestrá nabídka možností trávení volného času → odraz v podobě měst a jejich architektuře
- Soubory lázeňských budov – lázeňské domy, zřídelní pavilony, pitné haly, kolonády, společenské domy, kasina, divadla, atd.
- Kombinace lázeňských a léčebných procedur
- Začlenění do krajiny, parky, zahrady, promenády

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

Baden-Baden

Bad Ems

Bad Kissingen

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

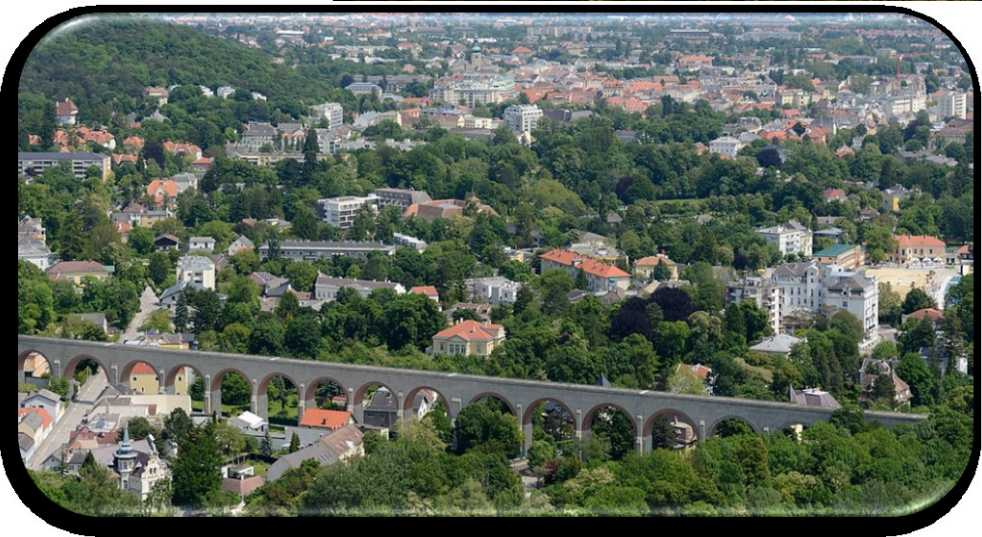
SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

Montecatini Terme – Itálie

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

SLAVNÁ LÁZEŇSKÁ MĚSTA EVROPY

JIZERSKOHOŘSKÉ BUČINY

- 94 oddělených lokalit na území 18 států; 2007 – slovenské a ukrajinské porosty
- 2011, 2017, 2021 – Albánie, Belgie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvatsko, Francie, Itálie, Německo, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Severní Makedonie, Slovinsko, Španělsko, Švýcarsku
- Zachovalé bučiny demonstrující proces postglaciální expanze buku evropského

JIZERSKOHORSKÉ BUČINY

Slovácký Verbuňk – 2005

- Jižní Morava & Zlínsko (18. st.)
- Základní složka místních zvyků & oslav
- Mužský lidový tanec
- Z německého Werbung – verbování
- Lidové taneční skupiny na Slovácku
- Zpěv, pomalé pohyby, tempo postupně zrychluje
- Bez přesné choreografie, improvizace & individuální vyjádření (výskoky, podřepy, otočky...)
- Celá škála figur & rytmů; stále se vyvíjí & proměňuje
- Šest základních regionálních variant
- Mezinárodní folklórní festival ve Strážnici:
soutěž o nejlepšího tanečníka verbuňku

Slovácký Verbuňk – 2005

Nehmotné kulturní dědictví lidstva

Masopustní průvody s maskami – 2010

- Masopust = hodování mezi dvěma půsty
- VČ – Hlinsko & šest okolních vesnic
- Pravděpodobně předkřesťanská tradice – oslavy konce zimy
- Obchůzka průvodu & masek + dechovka kobyly, ras, turek, slaměný, žena s nůší...
- Chlapci – červené masky, ženatí – černé
- Zastávka u každého domu, předvedení rituálního tance; pohoštění & dárky
- Zajištění dobré úrody & blahobytu; vítání jara; Popeleční středa, pak 40 dní půst (+ 6 nedělí) před Velikonocemi
- Zabití kobyly a její symbolické oživení (alkoholem)

Masopustní průvody s maskami – 2010

Jízda králů – 2011

- Města Hluk & Kunovice, vesnice Skoronice & Vlčnov
- Jaro – součást letnic
- Ceremoniální procesí – jízda skupiny mladých mužů
- Legrúti/vyvolávači, legrúti/pážata s tasenými šavlemi, kteří stráží krále, zbytek královské družiny
- Král – chlapec, obličej zakrytý pentlemi, v ústech růže
- Král & družina v ženských slavnostních krojích
- Koně ozdobeni růžemi
- Rýmované vyvolávání – žádost o finanční dary

Ride of the Kings – 2011

Slovácko & Haná

Sokolnictví – 2012

- ❑ Tradiční způsob lovu pomocí vycvičených sokolů & dalších dravců; chov & výcvik; tradice přes 4,000 let
- ❑ Amatéři & profesionálové bez ohledu na věk & pohlaví
- ❑ Pevný vztah & duchovní vazba mezi sokolníky & jejich ptáky
- ❑ Společné hodnoty, tradice & praktiky (metody výcviku, péče o dravce, budování vazby & výstroj)
- ❑ Tradiční oděv, výstroj dravce

Sokolnictví – 2012

Katar, Německo, Francie, Maďarsko, Itálie, Jižní Korea, Pákistán, Portugalsko,...

Loutkářství – 2016

- Profesionální & lidové/amatérské interpretační umění
- Výtvarná tvorba (řezba, malování & kostýmování loutek, malba dekorací)

Modrotisk – 2018

- Textilní tiskařská technika (18. st.)
- Rodinné dílny, matrice až 300 let staré
- Matricemi se na látku tiskne chemická směs, ta brání obarvení, vytištěné vzory zůstávají bílé
- Lidové kroje – např. Valašsko & Horácko
- 19. st. dílny v každém městečku, 20. st. ubývaly
→ dodnes v provozu dílny v Olešnici & Strážnici

Rakousko, Německo, Maďarsko & Slovensko

Modrotisk – 2018

Rakousko, Německo, Maďarsko & Slovensko

Ruční výroba vánočních ozdob z foukaných skleněných perel

- Tradiční krkonošská výroba vánočních ozdob

Program Člověk a biosféra

- Zahájen UNESCO v roce 1971
- Cíl: zlepšení vztahů mezi lidmi & prostředím, udržitelný rozvoj
- Světová síť biosférických rezervací
- 2018 – 686 rezervací ve 122 zemích (včetně 20 přeshraničních)
- Biosférická rezervace – ekosystém mimořádného vědeckého & přírodního významu
- Udržitelné využívání přírodních zdrojů
  - Křivoklátsko – 1977
  - Třeboňsko – 1977
  - Dolní Morava – 2003 (původně Pálava – 1986; rozšířeno & přejmenováno 2003)
  - Šumava – 1990
  - Krkonoše – 1992
  - Bílé Karpaty – 1996

Program Člověk a biosféra

DĚKUJI ZA POZORNOST